

Arkipiispa Leo

Sanomalehti Karjalaiselle

Kieldü da kul'tuurua voijah elvüttiä vai karjalazet iče

Voinan jälgeh pessimistat ennustettih, što karjalazet ravieh suletah valdurahvahalistoh. Nenga ühtelläh ei ole käünnüh. Karjalazien ičentundo äijiä lujembi oli kui ebäilijät duumaittih. Valdukul'tuuru oppi 1990-luguh sah kieliä karjalazen kul'tuuran da kielen olemasolendan i ozavui puolinazeh. Karjalazet tahtottih säilüttiä oma ičentundo. Vähin- vähäzin karjalazien stuatussu on vai lujendunnuh. Valdivovaldu on jälgimäzen kümminen vuvven aigua tunnustannuh karjalazien vähembistöazeman. Karjalan kieli sai kanzallizen vähembistökielen stuatusan, kudaman Tazavallan Prezidentu i andoi külmükuus 2009. Sen jälgeh on jo tuldu erähät aktat, virguvaldumiärvükset i -piätökset, kudamil kielen da kul'tuuran spetsial'noidu stuatussua lujendettu on. Jeuropan Nevvoston azientundiikomitietat tunnustettih mejän kielen kanzallizekse vähembistökielekse i karjalazet kanzallizekse vähembistökse jo vuonna 2004.

Nügöi 2010-luvul karjalan kielen da kul'tuuran elvütändü on siirdümäs uvvenluaduzel tazol. Kaikkii karjalazii kučummo kerale monipuolizeh ühtehizeh ruadoh Karjalazien kodirandualoveh-projektan avul. Projektu menöü edehpäi hüviä vauhtii. KKS on pidänüh soviettua tuloksekkahasti parluamentupartieloin da valdivonevvoston ministroin ker spetsial'noin kielen da kul'tuuran elvütändüprogramman luadimizes tulieh valdivonevvoston ohjelmah. Monivuodine ruado lähtennöü käümäh vuonna 2016.

Mahtollizuksii kielen da kul'tuuran elvüttämizeh on nügöi enämb,migu aijembah. Zakonat, aktat da virguniekoin müödümieline kohtavundu ollah vai üksi perustah kielen da kul'tuuran elvüttämizeh. Toiči kuulou i karjalazis ühtevüksis, što sanotah tai ruado kuuluu virguniekoile. Muga ei pidäs sanuo. Käütändön ruaduo ei voija ruadua niket muut, vaiku karjalazet iče. Kaikile karjalazile da karjalankielizile pidäü ellendiä tämä dielo. Mieldükiinnittäjä ruaduo löüdüü kaikenigäzile. Perekien da suguloin ližäkse piäpozitsielois ollah karjalazet ühtistükset. Nämmile kaikile pidäü nügöi keskittüö karjalan kielen da kul'tuuran elvütändäh. Meedii i some voijah olla hüövüllizet täs dielos.

Karjalan kielen elvyttämiseen pystyvät vain karjalaiset itse

Sotien jälkeen pessimistit ennustelivat karjalaisten nopeaa sulautumista valtaväestöön. Näin ei kuitenkaan käynyt. Karjalaisten identiteetti on osoittautunut huomattavasti vahvemmaksi kuin epäilijät osasivat aavistaa. Valtakulttuuri yritti aina 1990-luvulle asti kieltää karjalaisen kulttuurin ja kielen olemassaolon ja onnistuikin osittain. Karjalaiset halusivat säilyttää identiteettinsä ja vähitellen heidän asemansa on vahvistunut. Valtiovalta on viimeisen kymmenen vuoden aikana tunnustanut karjalaisten vähemmistöaseman. Karjalan kieli sai kansallisen vähemmistökielen statuksen Tasavallan presidentin antamalla asetuksella marraskuussa 2009. Sen jälkeen on tullut jo useita asetusmuutoksia, viranomais määräyksiä ja –päätöksiä, joilla kielen ja samalla kulttuurin erikoisasemaa on vahvistettu. Euroopan Neuvoston asiantuntijakomiteat tunnustivat kielimme kansalliseksi vähemmistökieleksi ja karjalaiset kansalliseksi vähemmistöksi jo vuonna 2004.

Nyt 2010-luvulla karjalan kielen ja kulttuurin elvyttäminen on siirtymässä uudelle tasolle. Kaikkia karjalaisia kutsutaan laajaan yhteistoimintaan Karjalaisten kotiseutualue-hankkeen avulla. Hanke edistyy hyvää vauhtia. KKS on neuvotellut hyvin tuloksin eduskuntapuolueiden ja valtioneuvoston jäsenten kanssa erityisen karjalan kielen ja kulttuurin elvytysohjelman saamisesta seuraavan hallituksen ohjelmaan. Monivuotinen hanke käynnistyy vuonna 2016.

Mahdollisuudet kielen ja kulttuurin elvyttämiseen sekä kehittämiseen ovat paremmat kuin koskaan. Lait, asetukset ja viranomaisten myönteinen suhtautuminen ovat kuitenkin vain yksi edellytys kielen ja kulttuurin elpymiselle. Välillä kuulee myös karjalaisyhdistyksissä mielipiteitä, joiden mukaan tämä urakka kuuluisi viranomaisille. Näin ei pidä sanoa. Käytännön työtä eivät voi tehdä ketkään muut kuin karjalaiset itse. Kaikkien karjalaisten, mutta etenkin karjalankielisten pitäisi hyväksyä tämä tosiasia ja ryhtyä töihin. mielenkiintoista tekemistä riittää kaikille ikäryhmille. Perheiden ja sukujen lisäksi avainasemissa ovat karjalaisyhdistykset, joiden pitäisi nyt keskittyä elvytystyöhön. Media ja some voivat olla hyödyllisiä tässä toiminnassa.